

Justitsministeriet

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
DATO: 05.10.2022
SAGSNR.: 2022-3048

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Initiativer mod digitale krænkelser, sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt og udnyttelse af religiøs afhængighed)

Ved brev af 6. september 2022 har Justitsministeriet anmodet Advokatrådet om en udtalelse til ovennævnte udkast til lovforslag.

Advokatrådet skal i den anledning bemærke følgende:

1. Efter forslaget indføres der i straffelovens § 231 en særskilt bestemmelse om grooming, der defineres som det forhold, at gerningspersonen systematisk eller ved manipulation under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksuel krænkelse.

Advokatrådet finder det generelt glædeligt, at forslaget har afsæt i et grundigt forarbejde udført af en arbejdsgruppe med bred deltagelse af fagfolk. Advokatrådet kan i det væsentlige tilslutte sig de overvejelser, som ligger til grund for forslaget om indførelse af en særskilt bestemmelse om grooming og den nærmere udformning af denne.

Den foreslåede bestemmelse om grooming tilsigter at ramme tilfælde, hvor der ikke kan føres bevis for forsøg på et konkret seksuelt overgreb. I forhold til straffelovens almindelige forsøgsregler indebærer bestemmelsen, at der ses bort fra kravet til forsættets konkretisering. Det vil således alene være en forudsætning for bestemmelsens anvendelse, at gerningspersonen opbygger relationen med forsæt til at begå en handling, som er strafbar efter en eller flere bestemmelser i straffelovens 24. kapitel om seksualforbrydelser. Det vil derimod ikke være afgørende, om det kan konstateres, hvilken bestemmelse i nævnte kapitel, som gerningspersonen havde forsæt til at overtræde. Hvorvidt der foreligger fornødent forsæt til at overtræde den foreslåede bestemmelse, vil bero på de konkrete omstændigheder i sagen.

Det er anført i bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse om grooming, at det i praksis kan være vanskeligt at sondre mellem strafværdige forhold og tilladelige kontakter, herunder at afklare, om der har været forsæt til at begå et seksuelt overgreb. De hermed forbundne retssikkerhedsmæssige udfordringer kræver særlig opmærksomhed fra alle professionelle aktører i processen.

Advokatrådet kan i den forbindelse tilslutte sig bemærkningerne om vigtigheden af at sikre, at den foreslåede bestemmelse ikke anvendes over for almindelig kontakt med unge over den kriminelle lavalder, og at det i den forbindelse er særlig væsentligt at stille relevante krav til forskellen mellem den mistænkte og den forurettede i forhold til alder, erfaring eller udvikling.

Advokatrådet noterer sig med tilfredshed, at det er tanken at evaluere anvendelsen af bestemmelsen om grooming efter to år med henblik på overvejelser om et eventuelt behov for præcisering eller ændring af bestemmelsen. Advokatrådet medvirker i øvrigt gerne hertil.

2. I forlængelse af forslaget om indførelse af en ny bestemmelse om grooming foreslås det, at forurettede i disse sager skal have mulighed for at få beskikket en bistandsadvokat, ligesom de skal have adgang til en vederlagsfri samtale med en advokat både før politianmeldelse og efter sagens afslutning.

Advokatrådet har ingen særlige bemærkninger til denne del af forslaget, men henviser til de generelle overvejelser, som er aktuelle i forbindelse med afklaringen af bistandsadvokaters rolle, se herom Advokaten nr. 3, 2022 side 26-30.

3. Der påtænkes en udvidelse af straffelovens § 223, stk. 1, så bestemmelsen fremover kommer til at omfatte blufærdighedskrænkelser. Ændringen vil indebære, at en elev fremover ikke med diskulperende virkning vil kunne samtykke til, at en lærer udsætter en elev for en blufærdighedskrænkende handling.

Advokatrådet har ikke særlige bemærkninger til denne del af forslaget.

4. Straffelovens definition af andet seksuelt forhold end samleje påtænkes udvidet, så det fremover også kommer til at omfatte seksuelle handlinger, som gerningspersonen formår den forurettede til at udføre på sig selv, herunder såkaldt sextortion. Udvidelsen vil indebære, at sådanne forhold vil kunne straffes efter § 225 om andet forhold end samleje.

Advokatrådet har noteret sig, at det i bemærkningerne til forslaget fremgår, at det klare udgangspunkt for anvendelse af det foreslåede andet led i straffelovens § 225, forudsætter at den mistænkte har overværet eller modtaget et foto, en video eller lignende af den seksuelle handling.

5. Terminologien i straffeloven ændres, så "pornografisk" materiale fremover betegnes som "seksuelt" materiale. I en række af straffelovens bestemmelser, vil det, der i dag betegnes som "pornografisk materiale", fremover i almindelighed skulle betegnes som "seksuelt materiale" eller – for så vidt angår materiale med personer under 15 år – "overgrebsmateriale".

Advokatrådet har ikke særlige bemærkninger til denne del af forslaget.

6. Det foreslås desuden, at tilsnigelse af samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden, sidestilles med voldtægt ved indsættelse af et nyt 2. pkt. i straffelovens § 216, stk. 1. Tilsnigelse af samleje vil herefter også være karakteriseret som voldtægt. Formålet er, at gøre strafferammen for voldtægt ved tilsnigelse den samme som for voldtægt ved samleje uden samtykke. Samtidig foreslås det, at straffen for tilsnigelse af samleje skærpes til det dobbelte af, hvad der i dag efter retspraksis fastsættes for tilsnigelse af samleje.

Med den foreslåede ændring er der ikke tilsigtet nogen ændring i gerningsindholdet for tilsnigelse af samleje. Tilfælde, hvor forurettede som følge af en vildfarelse, forveksler gerningspersonen med en anden, vil fremover være omfattet af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 216 om voldtægt. Forhold, hvor gerningspersonen f.eks. opnår samleje ved at lyve om sin identitet eller foregiver at være velhavende eller kendt, vil derimod fortsat ikke være strafbart efter den foreslåede ændring. Ændringen vil desuden ikke berøre den nugældende samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse i straffelovens § 216, stk. 1, og det allerede fastlagte samtykkebegreb.

Advokatrådet kan tilslutte sig denne del af forslaget, som forekommer velbegrunnet.

7. Det foreslås tillige at udvide det strafbare område i straffelovens § 220 og § 225, jf. § 220, om groft misbrug af en persons arbejdsmæssige, økonomiske eller behandlings- eller plejemæssige afhængighed til at skaffe sig samleje eller andet seksuelt forhold med vedkommende. Dette skal ske ved indsættelse af et nyt 2. pkt. i straffelovens § 220 med det formål at kriminalisere forhold, hvor en religiøs leder groft misbruger det afhængighedsforhold, som kan bestå mellem en religiøs leder og et medlem af dennes menighed, til at opnå samleje med det pågældende medlem.

Advokatrådet har ikke særlige bemærkninger til denne del af forslaget.

Med venlig hilsen

Andrew Hjuler Crichton
generalsekretær